

ОДЕСЬКИЙ АВІАЦІЙНИЙ ЗАВОД — державне підприємство, що спеціалізується на модернізації, ремонті та технічному обслуговуванні авіаційної техніки. Заснований 1911 на базі ремонтних майстерень Одеського аероклубу (створено 1908) банкіром і підприємцем А. Анатрою, також відкрито школу пілотів, а аеродром біля неї названо «Шкільний». 27 квітня цього року в небо піднявся перший літак, побудований у місцевих авіамайстернях і пілотований льотчиком М. Костіним (цей день став історичною датою утворення заводу).

Перша продукція — літаки «Блеріо», «Фарман-IV», «Ньюпор», «Вуазен», що будували за іноз. ліцензіями. Влітку 1915 на заводі аеропланів «Анатра» створ. КБ під керівництвом Г. Макєєва й розпочато розроблення власної моделі літака. 1914–17 підприємством побудовано понад 1000 машин: 1056 — в Одесі та бл. 50-ти — філією заводу в Сімферополі. 1917 на 2-х заводах фірми «Анатра» працювали понад 330 службовців і бл. 2100 робітників. Особливо бурхливий розвиток завод пережив у роки 1-ї світової війни: 1917, наприклад, підприємство складало бл. 100 літаків на місяць і стало одним із провід. авіабудівних виробників у Російській імперії. Саме в цей період за власними конструкторськими розробками випускали аероплани «Анатра-Анаде», «Анатра-Анасал», «Анатра-Декан», «Анатра-Анамон», «Анатра-Де», «Анатра-Анадіс», «Анатра-Анадва», «Вуазен Іванова» та ін. У різні роки з авіац. заводом на Шкільному аеродромі співпрацювали відомі авіатори й конструктори М. Єфимов, С. Уточкін, В. Хіоні, К. Арцеулов, П. Нестеров, С. Корольов.

1920 завод «Анатра» націоналізовано і перейменовано в Державний авіаційний завод № 11, де 1923 було зібрано кілька літаків оригінальної конструкції «Коньок-Горбунок» (авіаконструктор — В. Хіоні). Від 1924, після припинення випуску літаків, — Державної авіаційної майстерні № 7, під час 2-ї світової війни — 256-ї стаціонарні авіаремонтні майстерні Одеського військового округу. Неодноразово передислоковані, часто в польових умовах ремонтували літаки Р-5, І-15, І-16, І-153, МіГ-3, ЛАГГ-3, Як-9, Ла-5, Іл-10 та ін. (лише за роки війни відремонтовано 546 літаків та 1135 авіадвигунів). До Одеси авіамайстерні повернулися в червні 1944, згодом перейменовано у 562-й авіаремонт. завод

МО СРСР. У повоєнні роки підприємство одне з перших розпочало ремонт реактив. техніки — МіГ-15, МіГ-17, МіГ-19, МіГ-21 та двигунів РД-9Б, Р-11, Р-13, Р-25, а згодом — 95Ш та АІ-25ТЛ. 1959–91 тут відремонтовано 1500 літаків і 3500 авіадвигунів, наприкінці 1986 освоєно капітал. ремонт літаків 3-го покоління — МіГ-27.

З відновленням незалежності України 1991 завод передано у підпорядкування МО України, після створення 2005 концерну «Авіавійськремонт» увійшов до його складу і перейменовано в Одеське авіаремонтне підприємство «Одесавіаремсервіс»; від 2010 — сучасна назва, від 2011 — у складі Державного концерну «Укроборонпром». Основні напрями роботи — ремонт і модернізація МіГ-21, Л-39, МіГ-23, Як-52 та їхніх двигунів і агрегатів, а також двигунів для літаків типу Су-25 — Р95Ш, Р195, для літаків типу МіГ-29, Су-27 — газотурбінних двигунів-енерговузлів ГТДЕ-117, капітальний ремонт Як-52, обладнання салонів підвищеної комфортності для літаків транспортної авіації Ан-24, Ан-26, Ан-30 і вертольотів Мі-8, Мі-17 тощо. До поч. 2008 завод освоїв ремонт 28-ми типів літаків та 16-ти типів авіадвигунів. З поч. бойових дій на Сх. України 2014 підприємство залучено до виконання військового замовлення — ремонту вузлів і агрегатів авіаційної техніки ВПС України. 2018 завод освоїв виробництво літака У1 «Дельфін», 2021 — амер. вертольотів Bell УН-1 «Ірокез». Діє музей підприємства (2001). Тривалий час завод очолював В. Юхачов (1989–2021), нині — В. Шацков. Згідно з розпорядженням КМ України за пропозицією Держ. концерну «Укроборонпром» від грудня 2021 триває процедура припинення діяльності підприємства шляхом реорганізації у порядку перетворення в АТ, 100 % акцій якого належить державі. Кількість працівників — понад 600 осіб (2021).

Рекомендована література

1. Тищук Є. Століття. Політ триває! Завод-патріарх авіаремонту – ДП «Одеське авіаційно-ремонтне підприємство "Одесавіаремсервіс"» відзначає 100-річний ювілей // Віче. 2011. № 13.

А. О. Сабатин, О. В. Савченко

Бібліографічний опис:

Одеський авіаційний завод / А. О. Сабатин, О. В. Савченко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-74996>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).